Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (седми състав)

27 април 2023 година*

„Преюдициално запитване — Данъчни въпроси — Данък върху добавената стойност (ДДС) — Директива 2006/112/ЕО — Облагаеми сделки — Член 2, параграф 1, буква а) — Понятие за възмездна доставка на стоки — Член 9, параграф 1 — Икономическа дейност — Член 14, параграф 1 и параграф 2, буква а) — Доставка на стоки — Незаконно потребление на електроенергия — Принцип на неутралитет на ДДС — Фактуриране на потребителя на компенсация, в чийто размер се включва цената на консумираната електроенергия — Регионална правна уредба на държава членка — Данъчнозадължено лице — Субект sui generis, на който общините са възложили определени задачи — Понятие за публичноправен субект — Директива 2006/112/ЕО — Член 13, параграф 1, трета алинея и приложение I — Принципно облагане на снабдяването с електроенергия — Понятие за незначителен характер на дейността“

По дело C-677/21

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Vredegerecht te Antwerpen (Мирови съд Антверпен, Белгия) с акт от 8 ноември 2021 г., постъпил в Съда на 11 ноември 2021 г., в рамките на производство по дело

Fluvius Antwerpen

срещу

MX,

СЪДЪТ (седми състав),

състоящ се от: M. L. Arastey Sahún, председател на състава, N. Wahl (докладчик) и J. Passer, съдии,

генерален адвокат: J. Kokott,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

* Език на производството: нидерландски.

като има предвид становищата, представени:

– за Fluvius Antwerpen, от C. Docclo, avocate, и T. Chellingsworth, D. Devroe и B. Gevers, advocaten,

– за белгийското правителство, от P. Cottin, J.-C. Halleux и C. Pochet, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от J. Jokubauskaitė и W. Roels, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 12 януари 2023 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 2, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 2006 г., стр. 1, и поправки в ОВ L 74, 19.3.2011 г., стр. 3, ОВ L 249, 14.9.2012 г., стр. 15, ОВ L 323, 9.12.2015 г., стр. 31, и ОВ L 146, 29.4.2021 г., стр. 78), изменена с Директива 2009/162/ЕС на Съвета от 22 декември 2009 г. (ОВ L 10, 2010 г., стр. 14, и поправка в ОВ L 178, 2022 г., стр. 63), във връзка с член 14, параграфи 1 и 2, както и с член 9, параграф 1 и член 13, параграф 1 от тази директива.

2 Това запитване е отправено в рамките на спор между Fluvius Antwerpen (наричано по-нататък „Fluvius“), оператор на електроразпределителна мрежа, и MX, потребител на електроенергия, и е относно заплащането на фактура за незаконно потребление на електроенергия.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Член 2 от Директива 2006/112 предвижда:

„1. „Следните сделки подлежат на облагане с [данък върху добавената стойност (ДДС)]:

а) възмездната доставка на стоки на територията на дадена държава членка от данъчнозадължено лице, действащо в това си качество;

[…]“.

4 Член 9, параграф 1 от Директивата предвижда:

„Данъчнозадължено лице“ означава всяко лице, което извършва независима икономическа дейност на някое място, без значение от целите и резултатите от тази дейност.

Всяка дейност на производители, търговци или лица, предоставящи услуги, включително в областта на минното дело и земеделието, и дейностите на свободните професии се счита за икономическа дейност. Експлоатацията на материална и нематериална вещ с цел получаване на доход от нея на постоянна основа се счита по-специално за икономическа дейност“.

5 Съгласно член 13, параграф 1 от посочената директива:

„Държавите, регионалните и местни[те] органи и други публичноправни субекти не се разглеждат като данъчнозадължени лица по отношение на дейностите или сделките, с които се ангажират като държавни органи, дори когато събират данъци, такси, вноски или плащания във връзка с тези дейности или сделки.

[…]

Във всеки случай тези публичноправни субекти се разглеждат като данъчнозадължени лица по отношение на дейностите, изброени в приложение I, при условие че тези дейности не се извършват в такъв малък мащаб, за да бъдат определени като незначителни“.

6 Член 14 от същата директива гласи следното:

„1. „Доставка на стоки“ означава прехвърлянето на правото на разпореждане с материална вещ като собственик.

2. В допълнение към сделката, посочена в параграф 1, всяко от следните се разглежда като доставка на стоки:

а) прехвърлянето, [в съответствие с разпореждане на] или от името на публичноправен орган или в съответствие със закона, на собствеността върху вещ срещу заплащането на компенсация“.

[…]“.

7 Член 15, параграф 1 от Директива 2006/112 предвижда:

„Електроенергия, газ, топлинна или хладилна енергия, както и други подобни, се третират като материално имущество“.

8 Приложение I към тази директива, озаглавено „Списък на дейностите, посочени в член 13, параграф 1, трета алинея“, съдържа точка 2, отнасяща се до „снабдяване с вода, газ, електроенергия и топлинна енергия“.

Белгийското право

Кодекса за ДДС

9 Член 6, първа и трета алинея от wet tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde (Закон за създаване на Кодекс за данъка върху добавената стойност) от 3 юли 1969 г. (Belgisch Staatsblad от 17 юли 1969 г., стр. 7046), в редакцията му, приложима към фактите по главното дело (наричан по-нататък „Кодексът за ДДС“), гласи:

„Държавата, Общностите и Регионите на белгийската държава, провинциите, агломерациите, общините и публичноправните учреждения не се считат за данъчнозадължени лица по отношение на дейностите или сделки, които извършват или сключват в качеството си на публичноправни органи, дори когато събират данъци, такси, вноски или плащания във връзка с тези дейности или сделки.

[…]

Във всички случаи те се разглеждат като данъчнозадължени лица по [ДДС] във връзка със следните дейности или сделки, при условие че тези дейности или сделки не са незначителни:

[…]

2) доставка и снабдяване с вода, газ, електроенергия и топлинна енергия;

[…]“.

10 Член 9, първа и втора алинея от Кодекса за ДДС гласи следното:

„За целите на прилагането на [Кодекса за ДДС] под стоки се разбират материалните вещи.

За „материални вещи“ се считат:

1° електроенергията, газта, топлинната и охладителната енергия;

[…]“.

11 Член 10, параграфи 1 и 2 от Кодекса за ДДС гласи следното:

„1. „Доставка на стоки“ означава прехвърлянето на правото на разпореждане с материална вещ като собственик.

Става въпрос по-специално за предоставяне на стоката на разположение на купувача или на приобретателя в изпълнение на транслативен или на правоустановителен договор.

2. За доставка на стока се счита и:

а) прехвърлянето на собствеността върху вещ срещу заплащането на компенсация в съответствие с разпореждане на или от името на публичноправен орган, и в по-общ план — по силата на закон, декрет, наредба, постановление, или нормативен административен акт;

[…]“.

Декрет за енергетиката

12 Фламандското правителство приема decreet houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid (Декрет относно общите разпоредби в областта на енергийната политика) от 8 май 2009 г. (Belgisch Staatsblad от 7 юли 2009 г., стр. 46192), изменен с decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft het voorkomen, detecteren, vaststellen en bestraffen van energiefraude (Декрет за изменение на Декрета за енергетиката от 8 май 2009 г. по отношение на превенцията, разкриването, установяването и санкционирането на енергийните измами) от 24 февруари 2017 г. (Belgisch Staatsblad от 22 март 2017 г., стр. 38694) (наричан по-нататък „Декретът за енергетиката“) съдържа член 1.1.3, който гласи:

„[…]

40°/1 „енергийна измама“: всяко незаконно действие или бездействие на лице, съпроводено с получаване на неправомерно предимство. За енергийна измама се счита:

a) извършване без разрешение на действия, засягащи електроразпределителната или електропреносната мрежа средно напрежение;

b) манипулиране на мястото на присъединяване или средството за търговско измерване;

c) неизпълнение на задълженията за деклариране, произтичащи от прилагането на настоящия декрет, на нормативните актовете за неговото прилагане, на правилника за присъединяване, на договора за присъединяване или на правилника за техническите изисквания;

[…]“.

13 Съгласно член 4.1.1 от Декрета за енергетиката Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (фламандски електроенергиен и газов регулатор, наричан по-нататък „VREG“) — самостоятелен външен орган, който се урежда от публичното право — назначава за всяка географски обособена област юридическо лице, на което е възложено управлението на електроразпределителната или на газоразпределителната мрежа в тази област.

14 Член 5.1.2 от Декрета за енергетиката предвижда:

„[…]

Разходите, направени от мрежовия оператора във връзка с коригирането на енергийните измами, посочени в член 1.1.3, 40°/1, букви a), b), c), d) и g), разходите за прекъсване […], за узаконяване на присъединяването или на средството за търговско измерване, за ново присъединяване, разходите с оглед на неправомерно получените предимства и лихвите се поемат от ползвателя на съответната мрежа.

[…]“.

Постановлението за енергетиката

15 Besluit van de Vlaamse Regering houdende algemene bepalingen over het energiebeleid (Постановление на фламандското правителство относно общите разпоредби относно […] енергийната политика) от 19 ноември 2010 г. (Belgisch Staatsblad от 8 декември 2010 г., стр. 74551), изменено с besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft het voorkomen, detecteren, vaststellen en bestraffen van energiefraude (Постановление на фламандското правителство за изменение на Постановлението за енергетиката от 19 ноември 2010 г., що се отнася до превенцията, разкриването, установяването и санкционирането на енергийните измами) от 26 януари 2018 г. (Belgisch Staatsblad от 30 март 2018 г., стр. 31178) (наричано по-нататък „Постановлението за енергетиката“) съдържа член 4.1.2, който гласи следното:

„§ 1. Неправомерно полученото предимство по смисъла на членове 5.1.2 и 5.1.3 от [Декрета за енергетиката] се изчислява, в зависимост от конкретния случай, като произведението от един или повече от следните фактори:

1° предварително фиксирана цена;

2° прогнозен обем на потребление, захранване или производство;

3° продължителността на енергийната измама.

Изчислението по алинея 1 винаги се индексира въз основа на индекса на потребителските цени. За тази цел изчисленото неправомерно полученото предимство се умножава със съотношението между индекса на потребителските цени към 1 януари на годината, в която е установена енергийната измама, и индекса на потребителските цени към 1 януари на годината, в която е извършена енергийната измама.

Неправомерно полученото предимство може да се отнася до една или повече от следните области:

1° разходите, избегнати в резултат на злоупотребата при ползването на електроразпределителната или електропреносната мрежа средно напрежение;

2° разходите, избегнати при ползването на електроразпределителната или електропреносната мрежа средно напрежение;

3° избегнатите разходи за присъединяване към разпределителната мрежа или за промяна на мястото на присъединяване;

4° избегнатите разходи за доставената енергия;

[…]

§ 2. В хипотезата по параграф 1, алинея 3, точки 1°, 2° и 3° изчисляването се основава на тарифите за присъединяване към или за използване на електроразпределителната или електропреносната мрежа средно напрежение, определени в съответствие с приложимия тарифен метод, като се включват съответните данъци, такси и ДДС.

Изчислението по алинея 1 се основава на общата продължителност на енергийната измама, като началото се определя въз основа на обективни обстоятелства, установени от оператора на мрежата.

§ 3. В хипотезата по параграф 1, алинея 3, точка 4 количеството доставена енергия се оценява в съответствие с метода за оценка, предвиден в правилниците за техническите изисквания.

[…]

Цената, използвана за целите на изчисляването на неправомерно консумираната електроенергия или природен газ, е цената на електроенергията или природния газ в случай на измама, която е одобрена от компетентния регулатор и определена в съответствие с член 20, параграф 1 от Закона от 29 април 1999 г. за организацията на пазара на електроенергия или съгласно член 15/10, § 1 от Закона от 12 април 1965 г. за преноса на газообразни и други продукти по тръбопроводи, включително данъците, акцизите и ДДС.

[…]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

16 Доставката на енергия на битови клиенти във Фламандския регион (Белгия) се урежда с Декрета за енергетиката, който от своя страна се допълва и се прилага с Постановлението за енергетиката.

17 На основание на член 4.1.1 от Декрета за енергетиката VREG определя Fluvius за юридическо лице, на което е възложено управлението на електроразпределителната или газоразпределителната мрежа на територията на определени общини в този регион.

18 Fluvius е структура за сътрудничество между общини, учредена под формата на сдружение, в което членуват 38 фламандски общини. Съгласно член 2 от неговия устав Fluvius е юридическо лице на публичното право със статут sui generis.

19 Някои от членуващите във Fluvius общини му възлагат изпълнението на едно или повече от техните правомощия във връзка с една или повече от сферите на осъществяваните от тях дейности, в конкретния случай енергоснабдяването. Управителният съвет на Fluvius се състои от съветници и от заместник-кметове на членуващите в него общини. Като оператор на разпределителна мрежа то отговаря по-специално за снабдяването с електроенергията до инсталациите на битовите клиенти и отговаря за монтирането, въвеждането в експлоатация и отчитането на средствата за търговско измерване.

20 В периода от 7 май 2017 г. до 7 август 2019 г. физическото лице MX ползва незаконно електроенергия.

21 След като установява това незаконно потребление въз основа на сравнение на показанията на електромера на мястото на това потребление в началото и в края на този период Fluvius издава фактура в размер на 813,41 EUR, от които 131,45 EUR ДДС, заедно с лихви за забава и за времетраенето на съдебния процес. MX не плаща тази фактура.

22 Поради това на 22 юни 2021 г. Fluvius предявява иск срещу MX за заплащане на посочената фактура пред запитващата юрисдикция vredegerecht te Antwerpen (Мирови съд Антверпен, Белгия). С акта за преюдициално запитване тази юрисдикция осъжда MX да изплати на

Fluvius компенсация за стойността на „незаконно потребената енергия“. Съдът обаче изразява съмнения относно изискуемостта на ДДС при обстоятелства като тези по делото, с което е сезиран.

23 В това отношение той отбелязва, че преди 1 май 2018 г. в нито един нормативен акт не се разглежда изрично въпросът дали с ДДС може да се начислява ДДС върху компенсацията, дължима от лицето, което незаконно е ползвало енергията. От тази дата разпоредбите на член 1.1.3, 40°, параграф 1 във връзка с член 5.1.2 от Декрета за енергетиката, както и с член 4.1.2 от Постановлението за енергетиката, запълвали тази празнота, тъй като незаконното потребление на електроенергия от мрежата, без да е сключен търговски договор и без това потребление да е декларирано пред оператора на разпределителната мрежа, може да се счита за незаконно действие или бездействие на лице, съпроводено с получаване на неправомерно предимство по смисъла на член 1.1.3, 40°, параграф 1 от Декрета за енергетиката. Освен това член 4.1.2., параграф 3 от Постановлението за енергетиката предвиждал реда и условията за определяне на компенсацията, представляващо неправомерно полученото предимство, и че в тази компенсация се включвали данъците, акцизите и ДДС.

24 Запитващата юрисдикция обаче иска да се установи дали тези разпоредби са съвместими с няколко члена от Директива 2006/112.

25 При тези обстоятелства Vredegerecht te Antwerpen (Мирови съд Антверпен) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 2, параграф 1, буква а) във връзка с член 14, параграф 1 от Директива [2006/112] да се тълкува в смисъл, че незаконното потребление на електроенергия представлява доставка на стоки, а именно прехвърлянето на правото на разпореждане с материална вещ като собственик?

2) При отрицателен отговор на този въпрос: трябва ли член 14, параграф 2, буква а) от Директива [2006/112] да се тълкува в смисъл, че незаконното потребление на енергия представлява доставка на стоки, а именно прехвърлянето, в съответствие с разпореждане на от или от името на публичноправен орган или в съответствие със закона, на собствеността върху вещ срещу заплащането на компенсация?

3) Трябва ли член 9, параграф 1 от Директива 2006/112/ЕО да се тълкува в смисъл, че ако [Fluvius] има право да получи компенсация за незаконно получаваната енергия, то трябва да се приеме за данъчнозадължено лице, тъй като незаконното потребление е резултат от „икономическа дейност“ на [Fluvius], а именно експлоатацията на материална вещ с цел получаване на доход от нея на постоянна основа?

4) Следва ли, ако член 9, параграф 1 от Директива [2006/112] трябва да се тълкува в смисъл, че незаконното потребление на електроенергия представлява икономическа дейност, член 13, параграф 1, първа алинея от Директива[2006/112] да се тълкува в смисъл, че [Fluvius] е държавен орган, и ако това е така, трябва ли член 13, параграф 1, трета алинея да се тълкува в смисъл, че незаконното потребление на електроенергия е резултат от дейност на Fluvius, която не е незначителна?“.

По преюдициалните въпроси

По първия и втория преюдициален въпрос

26 С първия и втория преюдициален въпрос, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 2, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112 във връзка с член 14, параграф 1 или с член 14, параграф 2, буква а) от тази директива следва да се тълкува в смисъл, че доставката на електроенергия от оператор на разпределителна мрежа, дори тя да е извършена, без да е била планирана, а да е следствие на незаконосъобразно предприети действия от трето лице, представлява доставка на стоки по смисъла на едната или на другата от последните разпоредби.

27 В самото начало следва да се припомни, че член 2, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112, който се отнася до облагаемите сделки, предвижда, че с ДДС се облага по-специално възмездната доставка на стоки на територията на дадена държава членка от данъчнозадължено лице, действащо в това си качество.

28 Що се отнася до разглежданата в главното производство дейност, а именно доставката на електроенергия, дори тя да е извършена, без да е била планирана, а да е следствие от незаконосъобразно предприети действия от трето лице, в самото начало следва да се отбележи, от една страна, че съгласно постоянната съдебна практика принципът на данъчен неутралитет не допуска в областта на облагането с ДДС да се прави общо разграничение между законните и незаконните сделки (решение от 10 ноември 2011 г., The Rank Group, C-259/10 и C-260/10, EU:C:2011:719, т. 45 и цитираната съдебна практика), тъй като системата на ДДС има за цел с ДДС да се облага крайният потребител на стоки или услуги (решение от 1 юли 2021 г., Tribunal Económico Administrativo Regional de Galicia, C-521/19, EU:C:2021:527, т. 31 и цитираната съдебна практика), когато те са били доставени в рамките на облагаеми сделки съгласно Директива 2006/112.

29 От друга страна, след като се припомни, че член 15, параграф 1 от тази директива приравнява електроенергията на материално имущество, следва да се уточни, че доставката на такава материална стока по смисъла на член 2, параграф 1, буква а) от посочената директива трябва да е „възмездна“, което предполага, че е налице пряка връзка между доставката на стоки и реално получената от данъчнозадълженото лице насрещна престация. Подобна пряка връзка е налице, когато между доставчика на стоката и нейния получател съществува правоотношение, в рамките на което се разменят взаимни престации, като полученото от доставчика на стоката възнаграждение представлява действителната равностойност на доставената стока на получателя (вж. в този смисъл решение от 15 април 2021 г., Administration de l’Enregistrement, des Domaines et de la TVA, C-846/19, EU:C:2021:277, т. 36).

30 В конкретния случай пряката връзка между незаконно консумираната електроенергия и сумата, която Fluvius претендира като насрещна престация, ясно произтича от представените от запитващата юрисдикция данни, тъй като MX потребява електроенергията на адреса на своето пребиваване, а Fluvius успява да установи потребеното в това отношение количество електроенергия, като след отчитане на електромера на този адрес изготвя справка за консумираните количества в периода между 7 май 2017 г. и 7 август 2019 г. Ето защо сумата, съответстваща на стойността на незаконно консумираната електроенергия, е включена в претендираната за плащане от MX сума.

31 Освен това критерият за наличие на правоотношение, в рамките на което се извършва доставката на стоки и се получава насрещна престация, трябва да се тълкуват в светлината на съдебната практика, припомнена в точка 28 от настоящото решение, като се вземат предвид всички обстоятелства във всеки отделен случай, така че да не се нарушава принципът на данъчен неутралитет. В този контекст на този критерий трябва да се придава широко значение.

32 Освен това в конкретния случай, от една страна, както подчертава Fluvius, макар електроенергия да се доставя, без да е сключен договор за това, отношенията между незаконния потребител и оператора на електроразпределителната мрежа се уреждат от правилника за присъединяване, приложим към фактите по главното дело, който определя понятието „незаконно потребление“ и предвижда, че операторът на разпределителната мрежа начислява консумираните количества в това отношение на потребилото ги лице. От друга страна, както бе посочено в точка 23 от настоящото решение, както Декретът за енергетиката, така и Постановлението за енергетиката уреждат хипотезата на ползване на електроенергия без да е сключен договор за продажба на електроенергия и без това да е предварително декларирано пред оператора на разпределителната мрежа, и определят реда и условията за изчисляване на компенсацията, представляваща неправомерно полученото от този потребител предимство.

33 Така доставка на стоки с такива характеристики, като запитващата юрисдикция е длъжна да провери дали това е така, съответства на възмездна доставка на стоки по смисъла на член 2, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112.

34 Остава да се определи дали тази доставка на стоки може да се квалифицира като прехвърляне на правото на разпореждане с материална вещ по смисъла на член 14, параграф 1 от тази директива, или става въпрос за прехвърляне на собствеността върху вещ срещу заплащането на компенсация, извършено по разпореждане на или от името на публичноправен орган или в съответствие със закона по смисъла на член 14, параграф 2, буква а) от тази директива.

35 В това отношение следва да се припомни, че член 14, параграф 1 от Директива 2006/112 не се отнася до прехвърлянето на собственост в предвидените от приложимото национално право форми, а включва всяка сделка по прехвърляне на материална вещ от определено лице, което овластява другата страна фактически да се разпорежда с нея като собственик (решение от 25 февруари 2021 г., Gmina Wrocław (Преобразуване на правото на ползване), C-604/19, EU:C:2021:132, т. 52 и цитираната съдебна практика).

36 Това понятие е обективно по характер и се прилага независимо от целите и резултатите на съответните сделки (решение от 15 май 2019 г., Vega International Car Transport and Logistic, C-235/18, EU:C:2019:412, т. 28).

37 В конкретния случай от акта за преюдициално запитване е видно, че в периода от 7 май 2017 г. до 7 август 2019 г., тоест в продължение на повече от две години, Fluvius снабдява MX с електроенергия. Следователно Fluvius неминуемо предполага, че доставя на клиент, а същевременно MX има поведение на такъв спрямо Fluvius и действа „все едно че е собственик“, тоест че консумира доставената от Fluvius електроенергия. Както основателно отбелязва белгийското правителство, поради свойствата на електроенергията усвояването на мощността, подавана по разпределителната мрежа, съвпада с момента на потреблението на стоката, което пък съответства не само на ползването на тази стока, но и

на нейното прехвърляне. Това обаче е функция на последния компонент от правото на собственост. Следователно доставка на стоки, извършена при обстоятелства като тези в главното производство, трябва да се разглежда като прехвърляне на правото на разпореждане с материална вещ по смисъла на член 14, параграф 1 от Директива 2006/112.

38 Тъй като от текста и структурата на член 14 от тази директива е видно, че параграф 2 от този член представлява, lex specialis по отношение на общото определение по параграф 1 от същата разпоредба, условията за прилагането на който са самостоятелни спрямо тези на параграф 1 (решение от 25 февруари 2021 г., Gmina Wrocław (Преобразуване на правото на ползване), C-604/19, EU:C:2021:132, т. 55 и цитираната съдебна практика), констатацията в предходната точка от настоящото решение изключва прилагането на член 14, параграф 2, буква а) от посочената директива в главното производство.

39 С оглед на изложеното на първия и втория преюдициален въпрос следва да се отговори, че член 2, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112 във връзка с член 14, параграф 1 от тази директива следва да се тълкува в смисъл, че доставката на електроенергия от оператор на разпределителна мрежа, дори да не е планирана, а да е следствие от незаконосъобразно предприети действия от трето лице, представлява възмездна доставка на стоки, водеща до прехвърлянето на правото на разпореждане с материална вещ.

По третия и четвъртия въпрос

40 С третия и четвъртия преюдициален въпрос, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 9, параграф 1 от Директива 2006/112 следва да се тълкува в смисъл, че доставката на електроенергия от оператор на разпределителна мрежа, дори да не е планирана, а да е следствие от незаконосъобразно предприети действия от трето лице, представлява икономическа дейност, и ако се приеме, че това е така, дали, първо, оператор, упражняващ такава дейност като Fluvius, се ангажира с нея като държавен орган по смисъла на член 13, параграф 1 от тази директива и второ, при утвърдителен отговор, дали тази разпоредба следва да се тълкува в смисъл, че това ползване на електроенергия съответства на упражнявана от посочения оператор дейност, която не е незначителна.

41 Следва да се подчертае, че като, от една страна, разкрива ясно обхвата на приложното поле на понятието „икономическа дейност“, анализът на текста на член 9, параграф 1 от Директива 2006/112 уточнява, от друга страна, и обективния характер на това понятие, в смисъл че дейността се разглежда сама за себе си, независимо от нейните цели или резултати (вж. в този смисъл решение от 25 февруари 2021 г., Gmina Wrocław (Преобразуване на правото на ползване), C-604/19, EU:C:2021:132, т. 69 и цитираната съдебна практика).

42 Така дадена дейност се квалифицира по принцип като икономическа, когато се осъществява редовно и срещу получавано от доставчика възнаграждение (решение от 15 април 2021 г., Administration de l’Enregistrement, des Domaines et de la TVA, C-846/19, EU:C:2021:277, т. 47 и цитираната съдебна практика).

43 В настоящия случай запитващата юрисдикция не иска от Съда да установи дали дейността на оператор, който като Fluvius има качеството на оператор на разпределителна мрежа и чиято дейност очевидно отговаря на припомнените в предходната точка от настоящото решение критерии, като впрочем това се потвърждава от самия текст на член 13,

параграф 1, трета алинея от Директива 2006/112 във връзка с приложение I към тази директива, което предвижда, че снабдяването с електроенергия подлежи по принцип на облагане с ДДС дори когато е извършено от публичноправен субект, действащ като държавен орган. Като изтъква критерия за наличие на волята на оператора да получава доходи на постоянна основа, запитващата юрисдикция обръща внимание на Съда, че ползването на електроенергия от МХ в настоящия случай, от една страна, е нежелано от оператора и от друга страна, е изолирано явление.

44 Както следва от практиката на Съда, за да се определи дали дадена сделка се вписва в рамките на икономическа дейност, следва да се анализират всички условия, при които тя се извършва (вж. в този смисъл решение от 15 април 2021 г., Administration de l'Enregistrement, des Domaines et de la TVA, C-846/19, EU:C:2021:277, т. 48 и цитираната съдебна практика).

45 В това отношение от преписката, с която разполага Съдът е видно, първо, че Fluvius е длъжно в рамките на компетентността на общините, участващи в структурата за сътрудничество между общини, каквато е то, да снабдява всяко лице, което повече няма договор с търговец на електроенергия и което предварително е заявило това пред организация като Fluvius. Следователно изглежда, че може да се наложи, доколкото това се окаже необходимо, Fluvius да изпълнява пряко ролята на доставчик на електроенергия, поради което тази дейност не е странична по своя характер и освен това далеч не е чужда на дейността му на оператор на електроразпределителната мрежа и не може да бъде отделена от задачите му, разглеждани в тяхната съвкупност.

46 Второ, както Фламандският регион — посредством член 1.1.3, 40°/1 и член 5.1.2 от Декрета за енергетиката и посредством член 4.1.2 от Постановлението за енергетиката — така и самото Fluvius — посредством правилника за присъединяване, приложим към фактите по главното дело — уреждат хипотезата на незаконното потребление на енергия, по-специално на електроенергия, и предвиждат нормативно както административни, така и финансови последици в резултат на това потребление, като така се изключва възможността да се смята, че това явление е с ограничено и изолирано проявление, тъй като се оказва, че то съществува и се повтаря в достатъчна степен, за да се обоснове дейността по нормативната му регламентация.

47 Трето, рискът от загуби вследствие на кражба, в конкретния случай рискът да се наложи да бъдат понесени разходите за изгубените количества електроенергия вследствие на незаконното им потребление, е типичен търговски риск от икономическа дейност, в случая от икономическата дейност, упражнявана от оператор на електроразпределителна мрежа.

48 Ето защо следва да се приеме, освен ако при проверка на посочените фактически обстоятелства запитващата юрисдикция не установи друго, че член 9, параграф 1 от Директива 2006/112 следва да се тълкува в смисъл, че доставката на електроенергия от оператор на разпределителна мрежа, дори и да не е планирана, а да е следствие от незаконосъобразно предприети действия от трето лице, представлява икономическа дейност, осъществявана от този оператор, доколкото тя разкрива наличието на риск, присъщ на упражняваната от него дейност като оператор на електроразпределителна мрежа.

49 Дори ако бъде прието, от една страна, че Fluvius е публичноправен субект по смисъла на член 13, параграф 1 от Директива 2006/112 и от друга страна, че когато доставя електроенергия на МХ, то действа като държавен орган, тази доставка на стоки би следвало по принцип да се облага с ДДС (вж. т. 43 от настоящото решение), освен ако осъществяваната от Fluvius дейност във връзка с това не може да се счита за незначителна.

50 Без да се засяга преценката, която трябва да направи запитващата юрисдикция, тъй като единствено националният съд е компетентен да тълкува правото на съответната държава членка, следва да се отбележи, че уставът на Fluvius го квалифицира като юридическо лице на публичното право със статут sui generis и това обстоятелство се потвърждава в становището на белгийското правителство. Освен това, както бе посочено в точка 19 от настоящото решение, Fluvius, който е структура за сътрудничество между общините, се управлява от избрани представители на ангажираните в това сътрудничество общини и неговите задачи са съвместно изпълняваните от тези общини задачи. Така с оглед на тези обстоятелства по делото, независимо от наименованието „сдружение за изпълнение на определени задачи“ (Opdrachthoudende vereniging), организация като Fluvius, изглежда, отговаря на определението за публичноправен субект по смисъла на член 13, параграф 1 от Директива 2006/112.

51 Освен това задължението на Fluvius, припомнено в точка 45 от настоящото решение, изглежда съответства на задължение за предоставяне на обществена услуга, доколкото то цели да се избегнат ситуациите, в които лицата без сключен търговски договор с енергиен доставчик, например поради икономическа несигурност, се лишават от снабдяване с електроенергия.

52 При това положение е необходимо да се определи кога престациите са толкова малки по своя мащаб, че да могат да бъдат определени като незначителни по смисъла на член 13, параграф 1, трета алинея от Директива 2006/112 и дали доставката на електроенергия от оператор на мрежа за енергийно разпределение, в контекста на незаконното потребление на електроенергия, може да се разглежда като такава престация.

53 Предвиждайки в посочената разпоредба, че изброените в приложение I към тази директива дейности, сред които е и снабдяването с електроенергия, подлежат на облагане с ДДС, при условие че тези дейности не се извършват в такъв малък мащаб, че да бъдат определени като незначителни, независимо че се упражняват от публичноправен субект, който се ангажира с тях като държавен орган, законодателят на Европейския съюз се опитва да предотврати настъпването на значително нарушаване на конкуренцията (вж. в този смисъл решение от 16 юли 2009 г., Комисия/Ирландия, C-554/07, EU:C:2009:464, т. 72 и 73 и цитираната съдебна практика).

54 От това следва, че понятието за незначителен характер на дейността представлява изключение от общото правило за облагане с ДДС на всяка дейност от икономическо естество. Следователно това понятие трябва да се тълкува стриктно (вж. в този смисъл решение от 25 февруари 2021 г., Gmina Wrocław (Преобразуване на правото на ползване), C-604/19, EU:C:2021:132, т. 77 и цитираната съдебна практика).

55 Следователно посочената в приложение I към Директива 2006/112 дейност, извършвана от публичноправен субект, който се ангажира с нея като държавен орган, не подлежи на облагане с ДДС само ако може да се приеме, че тя е с минимален мащаб в пространствено

или във времево отношение, а следователно и с толкова слабо икономическо въздействие, че нарушенията на конкуренцията, които тя може са предизвика, са, ако не никакви, то поне незначителни.

56 С оглед на съображенията, изложени в точки 45 и 46 от настоящото решение, изглежда, че не е такъв случаят с доставката на електроенергия, извършена от оператор на разпределителна мрежа като Fluvius, включително в контекста на незаконното потребление на електроенергия, тъй като както за Фламандския регион, така и за Fluvius се е наложило да определят административните и финансовите последици в случаите на незаконно потребление, а това е показател за тяхната значимост. Следователно доставка на електроенергия като разглежданата в главното дело не се вписва в контекста на дейност, която е с незначителен характер и следователно трябва да бъде обложена с ДДС.

57 С оглед на изложеното на третия и четвъртия преюдициален въпрос трябва да се отговори, че член 9, параграф 1 от Директива 2006/112 следва да се тълкува в смисъл, че доставката на електроенергия от оператор на разпределителна мрежа, макар тя да не е планирана, а да е следствие от незаконосъобразно предприети действия от трето лице, представлява икономическа дейност, осъществявана от този оператор, доколкото тя разкрива наличието на риск, присъщ на упражняваната от него дейност като оператор на електроразпределителна мрежа. Ако се приеме, че тази икономическа дейност се извършва от публичноправен субект, който се ангажира с нея като държавен орган, тази посочена в приложение I към директивата дейност може да се счита за незначителна по смисъла на член 13, параграф 1, трета алинея от разглежданата директива само ако нейният мащаб е минимален в пространствено или във времево отношение, а следователно и с толкова слабо икономическо въздействие, че нарушенията на конкуренцията, които тя може са предизвика, са, ако не никакви, то поне незначителни.

По съдебните разноски

58 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (седми състав) реши:

1) Член 2, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност, изменена с Директива 2009/162/ЕС на Съвета от 22 декември 2009 година, във връзка с член 14, параграф 1 от тази директива

следва да се тълкува в смисъл, че

доставката на електроенергия от оператор на разпределителна мрежа, дори да не е планирана, а да е следствие от незаконосъобразно предприети действия от трето лице, представлява възмездна доставка на стоки, водеща до прехвърлянето на правото на разпореждане с материална вещ.

2) Член 9, параграф 1 от Директива 2006/112, изменена с Директива 2009/162

следва да се тълкува в смисъл, че

доставката на електроенергия от оператор на разпределителна мрежа, макар тя да не е планирана, а да е следствие от незаконосъобразно предприети действия от трето лице, представлява икономическа дейност, осъществявана от този оператор, доколкото тя разкрива наличието на риск, присъщ на упражняваната от него дейност като оператор на електроразпределителна мрежа. Ако се приеме, че тази икономическа дейност се извършва от публичноправен субект, който се ангажира с нея като държавен орган, упражняването на тази дейност, посочена в приложение I към Директивата, може да се счита за незначителна по смисъла на член 13, параграф 1, трета алинея от разглежданата директива само ако нейният мащаб е минимален в пространствено или във времево отношение, а следователно и с толкова слабо икономическо въздействие, че нарушенията на конкуренцията, които тя може са предизвика, са, ако не никакви, то поне незначителни.

Подписи